

Bijnamen in Ommen (3)

Jan Brouwer, Henk van Elburg

“Schipper” Hendrik van Elburg is nog lang niet uitverteld over dit onderwerp. We gaan met Hendrik terug naar de periode 1915-1930. Onder meer komen de bewoners van de Markt dit keer aan bod. Ook doet Hendrik verslag van een reis in 1918 naar Meppel, met de Holter varkenshandelaar Hendrieks Vincent.

“An de Schurinkstege woonden smid Warmelink, “Appelhof”. Doarnöäst was ‘t huus van Meijerink, “De Boeze”. Die biename kwaamp van Boezelman, ‘n peerdenhandelaar uut de veurige eeuw. Schuurman, “De Wippe”, ‘n metsela, woonden doar weer teengover in ‘t huus woar now Henk Noeverman (tapijten enz.) zit.”

Naast het huidige pand van Henk v.d. Meer (rijwiel- en kanoverhuur) stond, iets achteruit, het huisje van Van der Heide, “Stokvis”. Hier tegenover woonde Kelder, “Lochie”. Dine van de Poppe, ‘n weduwe, leefde aan ‘t Molenpad.

“Op ‘n Hamsgoorn waren nog geen huzen. Groaven-Marrechie (=Steen) zat op ‘n hoek met de Paarhuusstroate. ‘n Olden Steen aan de Markt was Groaven-Gait. Den had vrogger ‘n schippersharbarg en in det olde huus was een geschilder raam boom de deure met ‘n schip d’r op. In de Gasthuusstroate woonden Gait Paarhuus, de wetholder, “Engbers-Gait”. Woar ‘t Gezinsvervangend Tehuus now zit, was ‘n braandkolk, veur bluswater. “Klomp-Jan” (Timmerman) woonden doarnöäst. Hij was familie van Timmerman van Klumpies-Brugge. Dan kreej ‘t Olde Mannen- en Vrouwenhuus. Buurman doarvan was Jan Kramer (“Jan van de Poetse”), den weer teengover “Koejern-Jenne” (de weduwe Steen) woonden. Verderop de woning van Woertink, “Ridderinkboer”. An de overkaante was ‘t huus van Makkinga, “Schöäpie”, ‘n ongetrouwde ome van Martend en Dieks Makkinga, met ‘n mooi ringboardtie. D’r woonden toen nog een vrouw Schrijver, ‘n vriej oold mense, den gunk nog stroateveeng veur de gemeente, vake peerdeköttels of zo, met de kruwaang d’r bie. Op ‘n hoek van wat dan now de Vassenerpoorte is, woonden Rotman, “De Bonke”.

De koolschipper

Wie goat now is in de Vassenerstroate kieken. Doar woonden de gemeentearbeider Egbers (“Blauwns-Ep”). In ‘t stegie doar achteruut, Jeruzalem, zat o.a. Dikie van Gerner.” Een foto van deze vrouw, die ook wel Dikie van Harm van Pieters-Jenne werd genoemd, staat op de voorkant van het boek “Ommen onder kroon en kruis”, deel 1, van Willem Stappenbelt. Verdere bewoners van de Varsenerstraat waren: Martens (“Reins-Get-Jaan”), Kelder (“Joes-sie”). Net tegenover de Ommer Apotheek woonde Kamphuis, “‘n Liester”. Kampman, “De Koolschipper”, woonde twee huizen verderop. Hendrik van Elburg vervolgt: “Die had ‘n grote schure vol schoapen. Hij had laand an de Veurmars en det leup ‘s winters wel ‘s onder water. Toen ok. Kampman had doar ‘n boel kool op stoan. Toen heffe ‘n baansdeure uut de hengsels elicht en doarmet isse toen hen’ evaarn um die kolen op te halen. Zo kregde de biename “De Koolschipper”. (Harry Woertink woont nu op ongeveer deze plek. Zijn huis draagt -ter herinnering- de naam “De Koolschipper”). Richting Bermerstroate woonden Jans (“Beltie”) en v.d. Vegt, “Jan van ‘n Bram”. Den lèëfden doar met zien zuster, “Brams-Aachie”. Den kauwden tabak!

‘t Huus van “Spanjers-Dieks” en “Spanjers-Jaansen” steund vlak bie de Jeudenkarke. Doar teengover was ‘t huus van Klomp, den etrouwd was met “Piers-Jenne”. “Piers-Henderk” woonden d’r bie in. “Piers-Frikke” (Tusveld) was mien schoonvader”, vertelt Hendrik van Elburg.

De Bermerstraat

Op de hoek met de Varsenerpoort zaten twee broers Schutte, Henderk en Jaansie. Die persten honing. Voor ‘n cent kreeg je een fles honingdrank, de zogenaamde “mee”. We draaien nu rechtsaf de Bermerstraat in. Meteen rechts woonde Lefert Wolters (“Pollefers”). Op de hoek Klompsteeg/Bermerstraat zat Splinter, “Garrat van Rebeccen”. Waar Brunink nu de rijwielzaak “Piet Lub” drijft, woonde bakker Van Elburg, “Geldom”. Zijn buurman was “Piel-ties”, die ‘n klompenwinkeltje had. Bovendien verkocht hij kruidenierswaren en ventte hij met een bakkerskar. Achter ‘t postkantoor stond het huis van een veelzijdig man: Arendsen was niet alleen lantaarnopsteker, maar ook nog eens barbier en bierbottelaar (Almelo’sch Bier) en als zodanig concurrent van Siero (“Lange Luuks”) die in de Brugstraat Hengelo’sch Bier bottelde.

De Markt

Zoals al eerder vermeld, woonde Groaven-Gait op café Steen. Hij was zelf ook zompschipper geweest, evenals zijn buurman Helmich van Elburg. Daarnaast was het pand van notaris Bloem. “Ik wete nog det café Stegeman (woar now De Boer Supermarkt is), is ebouwd. Kouwen zat doar ok. Dan haj Timmerman, de timmerman. An de Var-

kensmarkt woonden Bulk, de veearts, op 'n hoek. (Now ketoor van makelaar Weenink). Op 't ende van de Vasse-
nerstroate, veurbie "De Koolschipper", steund 'n riege van drie huzen. Doar woonden "De Lieven Heerties". Die
boerties hadden eers op 'n Koeksbelte ewoond.

Teengover 't olde gemeentehuus was café Fikkert. Den Fikkert was ok kleermaker, de kleermakerieje had 'e an 'n
Pofferd. Zie neumden um "De Bisschop". Ie konnen ok achterumme 't café inlopen. Zien zönne Bannad was één van
de oprichters van Crescendo. Nöäst Fikkert zat Godschalk, 'n Jeude met 'n manufacturenzaak. Den is later noar 'n
Helder verhuusd. In 'n oorlog isse dood'eschöten in Junne, woar 'e op 't Rottennöst was onder'edökken."

Mest

Terra was de volgende bewoner van het huis van Godschalk. De kleermaker Terra woonde eerst aan het Kerkplein,
waar nu Van Kesteren zijn schoenen verkoopt. Hendrik van Elburg gaat verder: "De achteruitgang was in 't stegie
noar 't Vri'jthof hen, nöäst oons. Toen Terra doar woonden, hadden ze de w.c. wel 40 meter van 't huus. Sam de
Haas, oonze buurman, had al 'n ingebouwde w.c., nöäst de kökken. Zie hadden doar 'n grote mestputte, woarin de
w.c.'s van Terra en De Haas uitkwamen. As de putte vol zat, haalden boeren de mest d'r uut. Zie deden det met 'n
puttemmer, met zon lange stelle d'r an. Den pröttel gunk dan in 'n grote kruwaang. In de stege nöäst de schoele had-
den ze 'n waang met zon dichten bak, met 'n trog d'r op. Doar wodden de mest dan weer in eschept. En asse doar an
de gaank waren, mos ie de hele dag alle ramen en deuren dichte hollen, want det stonk geweldig."

Holter biggenkopers

Voor het kantongerechtsgebouw was de varkensmarkt. Hendrik van Elburg weet nog heel goed welke biggenkopers
uit Holten daar lange tijd de kost verdienen: "Schippers, Wegstapel, Vincent en Aanstoot ("Poppen-Eppe"). Die
kwamen allemaal biggen kopen. Die keerls waren zon bettien dag en nach onderweg. Zie kwaam met kleedwaangs
uut Holten, wel zes uur rieden. Ik heb zelf nog wel met Vincent noar Möppel ereden, met de biggenwaang. 't Was in
'n Eersten Wereldoorlog. Ik gunge dan met Hendrieks Vincent met. Den kwaamp 's woensdagsoams bie Stegeman
in de Veurbrugge. Doar zetten ze hun peerd op stal. Twiej uur 's nachs mos ik d'r weern. Met oons peerd d'r veur
gunk 't op Möppel an. Dan waj nog niet an 'n Rotbrink en dan sleupen ze al as ossens, in 't dwasse van de kleed-
waang: De bienen an de ene kaante boom teeng de ledders an. 'n Opperolden peerdedekken onder 'n kop an de
aandere kaante. Wie voerden 't peerd in De Wiek um 6 uur, bie café Hogenkamp, hatstikke vrog, 'n kop koffie
drinken. Soms kwaam ze d'r uut, soms wodden ze helemaal niet wakker aj stopten. In Möppel was toen um half
zeum de biggenmarkt al an de gaank. Wie stalden doar de peerden bie stalholderieje Donker. Dan koj de stad ingoan
of in 't heuj goan liggen sloopen. Ik was toen mee en twiej voerluu van Hotel Gerrits waren met Herman ("Harre")
Vincent en met Poppen-Eppe met evaren. In Möppel haj van die scharrelaars, die brachen die biggen op 'n haandkar-
rechie met 'n pa hekkies d'r op, noar de kleedwaangs hen. En dan zei'jen ze: "Det is veur Hendrieks Vincent." Hij
had op zien waang stoan: >H. Vincent, Holten<. Mar bie Harre steund ók >H. Vincent, Holten< op de kleedwaang.
Dan kwaamp Hendrieks weer, meestal iene van de laatsten, 'n dikke borrel op, en hij zeg teeng mie: "Hendrik, hoe-
völle biggen hej?" Ik zegge: "Noh, twintig." Hendrieks: "Det kán nooit! 'k Heppe d'r völle meer ekoch." Pakten 'e
't bukie uut de zak, woar 'e met potlood alles inschreef. Mar det bukie kreej niet van um in de vingers. Hij leut oe
d'r ok niet inkieken. Hij an 't tellen. Zegge: "Dan bint d'r wat bie oons Harre in!" Op de markt knipten ze die biggen
't achterste puntie hoar van 'n stat of, 'n knippie achter 't oor, of op de rugge. Dan konden ze de biggen altied weer
kennen. Ie stunden d'r vermeld van det ze die d'r zó uutpikten. Det is van dén toom, en det is van dén toom. Det
zaang ze zo! Now, Hendrieks bie Harre in de waang. Harre: "Wat moj (...) in miene waang! D'r uut!!" Zie hebt
meka of eröst met stokken en kastelein Donker is d'r tussen esprungen, aans was 't niet goed egoan.

Wie waren altied 't laatst weg uut Möppel. Hendrieks zat bie mie veur op de waang, 'n kromme piepe an. Dan vlu-
ken 'e 'n poossie en dan zunke weer christeleke versies, dan sukkelden 'e in sloap. Jo Luttekes hef op Withaarn wat
met Hendrieks met emaaft! Hendrieks was in sloap ekommen, de piepe was um uut de mond evallen, zó in 't stro, 't
spul in de braand! Met 'n pa peerdedekkens hebt ze 't weer uut ekreeng.

Op 'n keer zatte ok te dommelen en toen zegge teeng mie: "Woar is Poppen-Eppe?" Ik zegge: "Man, den is al 'n
heel ende weg." "Dan moj 'n betje anveuren, wie wilt saam weerumme." En toen pakte de zwöppe en ik zegge:
"Hendrieks blief van die zwöppe of, want ik vare en ie niet!" Toen wak 16 joar! Hij wol 't nog 'n keer doen en toen
hek um 'n klap met 't achterende van de zwöppe in de nekke egeem! Toen was 't over en sleupe ok zo weer weg.

Eens kwaam wie terugge uut Möppel. Hendrieks was lazaruszat, zo dronken as 'n aap, want hij was meer in 't café
ewes dan op de markt. Wie komt hier in Ommen bie Stegeman. Vrouw Stegeman had al ezien dette mooi dronkend
was. Zie zeg teeng Hendrieks: "Ie möt uut de waang, ie könt zo niet weg." Wie hebt um in de kökken ezet, doar
heffe zwatte koffie ekreeng, brood met spek, 'n hele bonke mosterd d'r op. Det gunk d'r in as koeke. 't Was mar
eempies en hij sleup zó weer weg. Toen zeg vrouw Stegeman teeng mie: "Wie weet, hoevölle geld 'e nog in de

zak hef, want hij hef hoaste geen biggen, mar 'n stuk of zeum, achte.ASSE van de weg ofraakt, dan haalt ze um zó de pottfullie uut de jasse. Hendrik! Ie bint d'r bie, wie goat saam tellen. Ik schriev 't op en ik holle det geld hier. Det krigge volnde wekke wel terugge." Hendrieks hef d'r niks van vernommen. Wie hebt um met meujte weer wakker emaat en met völle matteln in de kleedwaang ekreeng. Ik zegge teeng um: "Köj now wel varen?" "Mien kleine Fritske", zegge (det was zien pony), "weet de weg wa." Den wus de weg zeker: An 't Hancoate bleef 'e bie 't café stoan. Det wasse zo gewoon. En dan in Hellendoorn nog 'n keer. Uteindelek bint ze goed thuis ekommen."